

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗРОБКИ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ ЦУКРОВОЇ В СУЧАСНИХ АГРОВИРОБНИЧИХ УМОВАХ

Лиховид П.В.

Херсонський державний аграрний університет (м. Херсон)

Кукурудза цукрова – цінна та високоперспективна овочева культура. Не зважаючи на її надзвичайно високу рентабельність (до 400%), придатність агрокліматичних умов більшої частини території України для отримання високих і сталих врожаїв належної якості, стабільний попит на свіжу та консервовану продукцію у населення, кукурудза цукрова донині є малопоширеною культурою. До того ж, кукурудза цукрова відіграє важливу роль як дієтично-лікувальний продукт харчування. Середньорічне споживання кукурудзи цукрової на одну людину в Україні становить 3,5–4,0 кг. За рекомендаціями Інституту харчування Академії медичних наук України доросла людина повинна споживати 3,7 кг кукурудзи цукрової на рік.

Варто зазначити високі перспективи впровадження овочевої кукурудзи у галузь кормовиробництва, оскільки листостеблова маса рослин кукурудзи цукрової, що залишається після збирання качанів, є цінним кормом для великої рогатої худоби. Силос, приготований із додаванням вегетативної маси кукурудзи цукрової відрізняється поліпшеною якістю. До того ж, використання зеленої маси рослин після збирання основної продукції сприятиме поліпшенню економічної ефективності культури.

У середньому в світі в період 2001–2005 рр. кукурудза цукрова на споживання у молочно-восковій стиглості вирощувалась на площі 0,4 млн. га. Цікаво, що кожний четвертий гектар під овочевою кукурудзою – американський. Майже кожен другий качан кукурудзи цукрової – зі США (45,82% світового валового збору). У цілому площі під кукурудзою на харчові цілі з 1961 р. зросли на 137%. Найбільшими вони є у США (270,2 тис. га), Угорщині (30,4 тис. га), Канаді (29,1 тис. га), Франції (28,9 тис. га), Японії (27,9 тис. га). Проте, в Україні площі вирощування овочевої кукурудзи незначні, розширяються повільно, і рідко набувають промислових масштабів. Так, кукурудза цукрова вирощується дрібними фермерами на площах від 1,5 до 5, інколи – до 50 га (наприклад, спеціалізоване підприємство «АгроКультура» Одеської області). За даними обласного управління статистики Херсонської області станом на 2015 р. площі під культурою в області склали лише 200–250 га. Тенденції до їх зростання практично не відмічається.

Однією з можливих причин низької поширеності кукурудзи цукрової є недостатня налагодженість агротехнології, відсутність інформаційного забезпечення. Наявні в фаховій літературі дані щодо вирощування культури багато в чому є вже неактуальними та застарілими, а інколи взагалі не відповідають сучасним агровиробничим умовам. Так, наприклад, практично відсутні наукові дослідження технології вирощування кукурудзи цукрової в умовах краплинного зрошення, застосування сучасних мікродобрив, новітніх систем обробітку ґрунту, систем точного землеробства, застосування нових

засобів захисту рослин, сортів і гібридів культури, тощо. Наукова розробка питань агротехнології культури вкрай необхідна для формування та надання обґрунтованих рекомендацій агровиробникам. Підвищення рівня обізнаності сільгоспвиробників, надання їм актуального інформаційно-консультативного забезпечення і підтримки сприятиме підвищенню їх зацікавленості у виробництві. І це стосується не тільки кукурудзи цукрової, але й багатьох інших сільськогосподарських культур. Наукова розробка питань агротехнології кукурудзи цукрової в сучасних агровиробничих умовах може посприяти збільшенню посівних площ під культурою, ширшому впровадженню її у виробництво, що, в свою чергу, надасть можливості для кращого забезпечення населення України якісною продукцією за прийнятною ціною.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІНІЙНИХ РОЗМІРІВ ЗЕРНІВКИ ПШЕНИЦІ СПЕЛЬТИ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ

Любич В.В.

Уманський національний університет садівництва (м. Умань)

Форма та лінійні розміри зерна впливають на вибір сит сепараторів і характеристику розмелювальних машин. Геометрична характеристика зерна визначає його щільність за формування шару та особливості переміщення під час транспортування. Крім цього, геометрична характеристика зерна визначає щільність укладання його шару (пористість) та особливості переміщення зерна під час транспортування. Об'єм і зовнішня поверхня відіграють важливу роль в процесах зволоження, нагрівання та охолодження зерна. Завдяки сферичності характеризують особливості будови зернівки.

Експериментальну частину роботи проводили в лабораторії кафедри технології зберігання і переробки зерна Уманського національного університету садівництва та лабораторії Інституту продовольчих ресурсів упродовж 2013–2015 рр. Взято сорти пшениці спельти *Franckenkorn* (Австрія), *NSS 6/01* (Сербія) і лінії, отримані гібридизацією *Tr. aestivum* / *Tr. spelta* – LPP 3218, LPP 1305, LPP 3124, LPP 3117, LPP 3435, що вирощувалися в умовах Правобережного Лісостепу України. Контролем (стандартом) був районований сорт пшениці спельти Зоря України (st). У зерні спельти визначали лінійні розміри за методикою описаною Г.А. Єгоровим.

Зерно сортів, отриманих методом добору, сформовано з більшими лінійними розмірами. У середньому розміри становили: довжина – 7,7 мм, ширина – 2,5, товщина – 3,0 мм, тоді як зерно ліній, отриманих методом гібридизації *Tr. aestivum* / *Tr. spelta*, мало довжину – 6,9 мм, ширину – 2,5, товщину – 2,9 мм. Істотно більшою (в 1,3 раза) між групами сортів була довжина зерна. Зернівки сортів отриманих методом добору з місцевих форм, були на 0,6–1,0 мм довгими за виключенням сорту Австралійська 1, в якій цей показник становив 7,1 мм. Найдовшими були зернівки сортів Зоря України і *NSS 6/01*. У зерна решти сортів цієї групи довжина змінювалась від 7,1 мм до